

контрактом. За безнадійними боргами такий тягар приходить на покупця. Він прагне отримати хоча б щось за своєю грошовою вимогою.

З економічного (змістовного) боку права вимог мають вартісну оцінку як активи експортера. Звідси вони можуть наповнюватися юридичним змістом через відносні правовідносини, а за допомогою договору переведені у реальні кошти, хоча й безготівкові. Розбіжності між зазначеними об'єктами цивільних прав зумовлює самостійне правове регулювання діяльності з виконання робіт, надання послуг та уступці майнових прав. Відмінність між ними зумовлює необхідність виділу самостійних договірних видів, а в межах видів інститутів договірного права.

Тож, з урахуванням наведеного, можна визначитися і у розумінні договору форфейтингу як способу припинення грошових зобов'язань за зовнішньоекономічним контрактом. При форфейтуванні права вимоги за зовнішньоекономічним контрактом експортер отримує у власність грошові кошти і має на них всі правомочності власника: право володіння у встановлених межах – інші кошти перебувають на рахунках, право розпорядження та право користування. Очевидно, що у даному разі ми маємо по крайній мірі на стороні експортера матеріальний результат. Звідси слушно зробити висновок, що форфейтування можна розглядати: 1) як послугу у широкому розумінні; 2) як фінансову послугу із грошовим елементом. Стосовно імпортера то він стає боржником банку, який викупив його заборгованість за торгівельним зовнішньоекономічним контрактом.

Наведене є досить практичним і свідчить на користь форфейтингу як послуги у вузькому її розумінні. Йдеться про те, що ряд ознак послуги щодо форфейтингу не діють. Відповідно у перспективі можна це посилювати і пропонувати світовому співтовариству більш відповідну його модель. Наразі слід змиритися із тим, що відпрацьовано європейськими банками, привнесено ними в Україну та інші країни. Вони абстрагуються від недоліків, які ми перерахували і особливо ними не переймаються.

УДК 347.4:339.187.62:631.3 (043.2)

Бородін Є. В., здобувач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Апріорі стан інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у розвинутих країнах та потребам інноваційного розвитку. Однією з основних причин цього є неефективна система фінансування інноваційної діяльності.

Адекватний майбутнім масштабам і завданням науково-технічного перетворення сільськогосподарського виробництва інноваційний розвиток можливий за наявності належним чином організованої та ефективно функціонуючої інноваційної системи АПК, як системи взаємодіючих організацій – учасників процесу створення та освоєння нововведень із комплексним забезпеченням інноваційного процесу в аграрній сфері.

Провідним фактором конкурентоспроможності підприємств є сільськогосподарські інновації та освоєння в масовій практиці інноваційних методів ведення сільськогосподарського виробництва, що визначають інноваційний розвиток сільського господарства. Загалом інноваційний розвиток АПК визначається двома основними складовими – розвитком наукових досліджень у цій сфері та використанням їх результатів у виробництві. Такому змісту повинна відповідати побудова інноваційної системи в цілому і заходів із забезпечення інноваційного розвитку підприємств АПК.

Одним із інструментів інноваційного розвитку сільського господарства на інвестиційних засадах є лізинг, який є одним з прогресивних методів матеріально-технічного забезпечення виробництва та відкриває користувачам широкий доступ до передової техніки і технології. Для багатьох суб'єктів господарювання лізингові операції в країнах ринкового спрямування є домінуючими за технічного переоснащення матеріально-технічної бази свого виробництва [3, с. 151].

Основою правового регулювання лізингових відносин в сільському господарстві є ЦК та ГК України, Закони України «Про фінансовий лізинг», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про банки і банківську діяльність» тощо. Так, ч. 8 ст. 19 та ч. 8 ст. 20 Закону України «Про інноваційну діяльність» передбачено передання майна у лізинг Державною або комунальною інноваційною фінансово-кредитною установою як спосіб фінансової підтримки інноваційних проектів.

Також, згідно п. 4 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу визнається стратегічним пріоритетним напрямом інноваційної діяльності на 2011-2021 рр. Те ж саме закріплено і в Середньострокових пріоритетних напрямках інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012-2016 роки, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 294 від 12.03.2012 р.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 806-р від 17.10.2013 р. була схвалена Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, відповідно до якої забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції шляхом створення мотивації до технологічного переоснащення і модернізації галузей аграрного виробництва, в тому числі шляхом забезпечення необхідними машинами, обладнанням кооперативів є пріоритетним напрямом досягнення цілей Стратегії.

Аналізуючи звіти та докази виконання зазначених документів, викладених на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України (<http://minagro.gov.ua/apk>) можна констатувати, що всі вони мають декларативний та відсильний характер і на практиці практично нічого не виконується.

Для здійснення успішної інноваційної діяльності, будь-яке підприємство повинно мати відповідну інфраструктуру, зокрема унікальне обладнання чи новітній технологічний або інформаційний ресурс. Проте, жодне вітчизняне підприємство, в тому числі і сільськогосподарське, не має об'єктивної можливості використовувати власні кошти для придбання такого обладнання чи ресурсу, з наступних причин: 1) інноваційні ресурси досить дорогі; 2) їх повне впровадження з моменту початку використання до отримання очікуваного результату і вигоди потребує довготривалого періоду (тривалий період окупності); 3) відсутність гарантій отримання очікуваного результату.

Перераховані причини також є основними для обґрунтування використання лізингу в якості оптимального фінансового інструменту для використання інвестиційних ресурсів з метою впровадження інновацій. Діяльність господарюючого суб'єкта є складною, комбінованою системою низки процесів: організаційного, управлінського, інноваційного, інвестиційного, інформаційного, виробничого тощо. Використання моделі інноваційного лізингу сприяє забезпеченню підприємства необхідними ресурсними можливостями, що після остаточного впровадження інновації дозволить оптимізувати цикл діяльності підприємства, скоротити додаткові витрати ресурсів, енергії, часу та забезпечити безперервність і якість перебігу виробничого/переробного процесу [1, с. 52].

Аналізуючи переваги лізингу не важко зрозуміти наскільки вигідним є його використання для сільськогосподарських підприємств: 1) гарантує необхідне матеріально-технічне забезпечення; 2) забезпечує сплату лізингових платежів з прибутку, отриманого від експлуатації лізингового майна; 3) наявність податкових пільг; 4) звільняє лізингоотримувача від процедур та витрат, пов'язаних з володінням майном; 5) дозволяє швидко реагувати на зміни кон'юнктури, оновлювати капітал, не здійснюючи при цьому значних вкладень; 6) дозволяє скоротити втрати при виконанні сільськогосподарських робіт; 7) підвищує рівень технічного оснащення виробництва з відповідним збільшенням обсягів виробництва тощо.

Проте, специфіка сільськогосподарського виробництва, низька прибутковість виробництва є основними стримуючими факторами для фінансових структур. Значною проблемою для лізингових компаній є швидкі темпи інфляції, нестабільна політична та економічна ситуація. Але той факт, що сільське господарство є галуззю, що може забезпечити продовольчу незалежність України, має привертати особливу увагу з боку держави. Розвиток лізингу сприяє вирішенню важливих задач, що стоять

перед економікою країни: оновлення основних виробничих фондів, підвищення конкурентоспроможності продукції та ефективності інвестицій, стимулювання інноваційного розвитку сільського господарства в цілому.

Як зазначає А. В. Подік, завдяки лізингу активізується інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств, збільшуються обсяги реалізації сільськогосподарської техніки та формуються умови для оперативного оновлення матеріально-технічного парку і фінансування вітчизняних заводів сільськогосподарського машинобудування [2, с. 18].

Таким чином, при використанні агролізингу поєднуються та задовольняються інтереси усіх учасників цих відносин: підприємств-виробників сільськогосподарської техніки, її споживачів та лізингових компаній. Однією з ключових проблем повільних темпів інноваційного розвитку сільського господарства України є неналежна координація державної політики щодо лізингу в агропромисловій сфері.

Література

1. Лісовська Н. В. Ефект та ефективність лізингу в інноваційній економіці України / Н. В. Лісовська // Бізнесінформ. – 2011. – № 9. – С. 51-54.

2. Подік А. В. Управління агролізингом при здійсненні інвестиційної діяльності аграрних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Подік Андрій Володимирович; Дніпропетровський державний аграрний університет. – Дніпропетровськ. – 2008. – 20 с.

3. Прокопенко О. В., Омеляненко В. А. Лізинг як інструмент інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / О. В. Прокопенко, В. А. Омеляненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 2. – С. 150-158.

УДК 346.1(043.2)

Гелич А. О., к.ю.н., доцент,
Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ,

Рибачок В. А., к.ю.н., віце-президент,
ПП «Юридичне бюро Рижего», м. Київ

ВЕКСЕЛЬ ЯК ВИД БОРГОВОГО ЦІННОГО ПАПЕРУ

Вексель, як один із найбільш розповсюджених цінних паперів і фінансових інструментів, відіграє в господарській діяльності досить значну роль. Досліджуючи вексель як фінансовий інструмент, особливу увагу потрібно звернути на його визначення, оскільки, щоб зрозуміти будь-яке явище, необхідно визначитись з обсягом тих відносин, які стосуються даного явища. І саме визначення надає вичерпну відповідь на це питання [11, с. 172].

Сучасне визначення векселя дається в різних довідкових виданнях, зокрема, «Словник іншомовних слів» [10] слово «вексель» тлумачить як